



## Teismo praktikos rinkinys

### TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. gruodžio 4 d.\*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vienodas požiūris užimtumo srityje – Direktyva 2000/78/EB – Diskriminacijos dėl amžiaus draudimas – Priėmimas į policijos pareigūno pareigas – Nacionalinė įstaiga, pagal įstatymą įsteigta siekiant užtikrinti Sąjungos teisės taikymą konkrečioje srityje – Įgaliojimai netaikyti Sąjungos teisės neatitinkančių nacionalinės teisės aktų – Sąjungos teisės viršenybė“

Byloje C-378/17

dėl *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) 2017 m. birželio 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. birželio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**Minister for Justice and Equality,**

**Commissioner of An Garda Síochána**

prieš

**Workplace Relations Commission,**

dalyvaujant

**Ronald Boyle ir kt.,**

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurių sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, T. von Danwitz, C. Toader ir F. Biltgen, teisėjai E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda ir S. Rodin,

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorė W. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. birželio 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Minister for Justice and Equality, Commissioner of An Garda Síochána* ir Airijos, atstovaujamų M. Browne, L. Williams ir T. Joyce, padedamų BL A. Kerr ir SC B. Murray,

\* Proceso kalba: anglų.

- *Workplace Relations Commission*, atstovaujamos BL G. Gilmore ir SC C. Power, įgaliotų solisitorės S. Larkin,
- Ronald Boyle ir kt., atstovaujamų BL D. Fennelly, įgalioto solisitorės M. Mullan,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vlácil ir J. Pavliš,
- Europos Komisijos, atstovaujamos H. Krämer ir L. Flynn,

susipažinęs su 2018 m. rugsėjo 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

### Sprendimą

- 1 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą klausiama, ar nacionalinė įstaiga, pagal įstatymą įsteigta siekiant užtikrinti Sąjungos teisės taikymą konkrečioje srityje, turi turėti galimybę netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančios nacionalinės teisės normos.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Minister for Justice and Equality* (Teisingumo ir lygybės ministras, Airija, toliau – ministras) ir *Commissioner of An Garda Síochána* (nacionalinės policijos komisaras, Airija) ginčą su *Equality Tribunal* (Lygybės teismas, Airija), kurio funkcijas nuo 2015 m. perėmė *Workplace Relations Commission* (Darbo santykių komisija, Airija), dėl šios komisijos jurisdikcijos nuspręsti netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų.

### Teisinis pagrindas

#### *Sąjungos teisė*

- 3 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

- 4 Šios direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalies a punkte numatyta:

„Neviršijant [Sąjungai] suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

- a) įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms [imantis savarankiškos ar profesinės veiklos], įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą;

<...>“

- 5 Į tos pačios direktyvos II skyrių „Teisės gynimo priemonės ir vykdymas“ įtraukto 9 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Valstybės narės užtikrina, kad šioje direktyvoje numatytoms pareigoms vykdyti visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teismo ir (arba) administracinės procedūros, įskaitant, kai jos mano, kad yra būtina, taikinimo procedūrą, net pasibaigus tariamai diskriminuojantiems santykiams.“

### *Airijos teisė*

- 6 *Bunreacht na hÉireann* (Airijos Konstitucija) 34 straipsnyje nustatyta:

„1. Teisingumą vykdo pagal įstatymą įsteigtų teismų teisėjai, skiriami Konstitucijoje nustatyta tvarka, ir jis vykdomas viešai, išskyrus įstatymų numatytus retus ir ypatingus atvejus.

2. Teismų sistemą sudaro:

- i) pirmosios instancijos teismai;
- ii) apeliacinės instancijos teismas;
- iii) galutinės instancijos teismas.

3. 1 Vienas iš pirmosios instancijos teismų yra Aukštasis teismas, kuriam suteikiama neribota jurisdikcija ir įgaliojimai nagrinėti visas civilines ir baudžiamąsias bylas, taip pat visus teisės ir fakto klausimus.

2 Išskyrus atvejus, kai šiame straipsnyje numatyta kitaip, Aukštojo teismo jurisdikcija apima bet kokių įstatymų galiojimo, atsižvelgiant į Konstitucijos nuostatas, klausimus ir tokie klausimai negali būti keliami (pateikiant reikalavimus, argumentus ar pan.) jokiame pagal šį ar bet koki kitą Konstitucijos straipsnį įsteigtame teisme, išskyrus Aukštąjį teismą, Apeliacinį teismą ar Aukščiausiąjį Teismą.“

- 7 Airijos Konstitucijos 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nė viena Konstitucijos nuostata nepanaikina asmens ar įstaigos teisės įgyvendinti ribotas teismo pobūdžio funkcijas ir įgaliojimus nebaudžiamosiose bylose, jei toks asmuo ar įstaiga yra įstatymu tinkamai įgalioti vykdyti tokias funkcijas ir įgaliojimus, nepaisant to, kad toks asmuo ar įstaiga nėra pagal Konstituciją paskirtas teisėjas ar įsteigtas teismas.“

- 8 Direktyvos 2000/78 perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės užimtumo srityje, įskaitant įdarbinimą, įtvirtintos *Employment Equality Acts 1998 to 2015* (1998–2015 m. suvestinės redakcijos Lygybės užimtumo srityje įstatymas, toliau – Lygybės įstatymas); jo 77 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Asmuo, kuris teigia, kad <...> buvo diskriminuojamas <...> pažeidžiant [Lygybės įstatymą], gali <...> kreiptis į Darbo santykių komisijos generalinį direktorių su prašymu atlyginti žalą <...>“

- 9 Lygybės įstatymo 82 straipsnyje įtvirtintos įvairios taisomosios priemonės, kurias gali taikyti Darbo santykių komisijos generalinis direktorius. Jis gali, pirma, nurodyti sumokėti kompensaciją už neišmokėtą darbo užmokestį (tuo atveju, jei nevykdoma pareiga mokėti vienodą darbo užmokestį) už ne ilgesnį kaip trejų metų įdarbinimo laikotarpį, prasidėjusį iki kreipimosi, kaip jis suprantamas pagal šio įstatymo 77 straipsnio 1 dalį, dėl kurio generalinis direktorius priėmė sprendimą, dienos, antra, nurodyti mokėti vienodą darbo užmokestį nuo šios dienos, trečia, nurodyti sumokėti kompensaciją už diskriminacijos ar viktimizacijos padarinius, atsiradusius per ne ilgesnį kaip šešerių metų laikotarpį iki

kreipimosi, kaip jis suprantamas pagal to paties įstatymo 77 straipsnį, dienos, ketvirta, nurodyti sudaryti vienodas sąlygas bet kurioje bylai reikšmingoje srityje, penkta, įpareigoti sprendime nurodytą asmenį ar asmenis imtis jame numatytų priemonių arba, šešta, nurodyti grąžinti į darbą ar dar kartą įdarbinti sumokant kompensaciją ar jos nesumokant.

- 10 *Garda Síochána (Admissions and Appointments) Regulations 1988* (1988 m. Dekretas dėl nacionalinės policijos (atranka ir priėmimas į tarnybą)), kuris iš dalies pakeistas *Garda Síochána (Admissions and Appointments) (Amendment) Regulations 2004* (2004 m. Dekretas dėl nacionalinės policijos (atranka ir priėmimas į tarnybą) (pakeitimai)) (toliau – Dekretas dėl atrankos ir priėmimo į tarnybą), 5 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta:

„Pagal šį dekretą komisaras negali priimti asmens į parengiamuosius kursus, jei:

<...>

- c) nėra įsitikinęs, kad mėnesio, kai nacionaliniame dienraštyje pirmą kartą paskelbiamas pranešimas apie atitinkamą laisvą darbo vietą, pirmą dieną asmuo yra bent 18 metų ir nėra vyresnis nei 35 metų amžiaus;

<...>“

#### **Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas**

- 11 Ronald Boyle ir dar du kiti asmenys (toliau – R. Boyle ir kt.) buvo pašalinti iš procedūros, skirtos naujiems *An Garda Síochána* (nacionalinė policija, Airija) pareigūnams priimti, nes buvo vyresni, nei Dekrete dėl atrankos ir priėmimo į tarnybą pretendentams numatyta maksimali amžiaus riba.
- 12 Priėmus šį sprendimą, R. Boyle ir kt. pateikė skundą *Equality Tribunal* (Lygybės teismas).
- 13 R. Boyle ir kt. teigia, kad maksimalios amžiaus ribos nustatymas pretendentams į nacionalinės policijos pajėgas yra draudžiama diskriminacija ir pagal Direktyvą 2000/78, ir pagal Airijos teisės nuostatas, kuriomis perkeliama ši direktyva.
- 14 Ministras nurodė, kad *Equality Tribunal* (Lygybės teismas) neturi jurisdikcijos, nes priemonė, kuria pretendentams į nacionalinės policijos pajėgas nustatoma maksimali amžiaus riba, yra nacionalinės teisės nuostata, todėl tik teismai, įsteigti pagal Airijos Konstituciją, turi jurisdikciją prirėikus nuspręsti netaikyti tokios nuostatos. Vis dėlto *Equality Tribunal* (Lygybės teismas) nusprendė nagrinėti minėtą skundą, tačiau nurodė, kad toje byloje nagrinės ministro iškeltą jurisdikcijos klausimą ir dėl jo priims sprendimą.
- 15 Ministras pateikė prašymą *High Court* (Aukštasis teismas, Airija), kad šis teismas priimtų nutartį uždrausti *Equality Tribunal* (Lygybės teismas) atlikti veiksmus, kurie tam tikrais atvejais būtų neteisėti.
- 16 *High Court* (Aukštasis teismas) patenkino šį ministro prašymą nutartimi, kuria uždraudžiama *Equality Tribunal* (Lygybės teismas) priimti sprendimą dėl R. Boyle ir kt. skundo. *High Court* (Aukštasis teismas) nusprendė, kad *Equality Tribunal* (Lygybės teismas) neturi jurisdikcijos priimti teisiškai privalomo sprendimo, kuriame būtų daroma išvada, kad nacionalinė teisė neatitinka Sąjungos teisės, nes pagal Airijos Konstitucijos 34 straipsnį ši jurisdikcija aiškiai priklauso *High Court* (Aukštasis teismas).
- 17 *Equality Tribunal* (Lygybės teismas) šią nutartį apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme – *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija).

- 18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad *Equality Tribunal* (Lygybės teismas), per tą laiką tapęs Darbo santykių komisija, pagal nacionalinę teisę neturi jurisdikcijos netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, kurias jis laiko prieštaraujančiomis Sąjungos teisei. Vienintelis *High Court* (Aukštasis teismas) turi tokią jurisdikciją ir dėl to gali teisėtai nagrinėti bylą, o tai, jeigu skundas būtų patenkintas, reikštų, kad netaikoma nacionalinės teisės nuostata, nebent būtų paduotas apeliacinis skundas *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) arba kasacinis skundas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 19 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal nacionalinę teisę jurisdikcija nagrinėti bylas dėl lygybės užimtumo srityje yra padalyta Darbo santykių komisijai, turinčiai jurisdikciją daugelyje bylų, ir *High Court* (Aukštasis teismas) tuo atveju, jei, siekiant patenkinti prašymą šioje srityje, reikėtų visų pirma netaikyti Sąjungos teisės neatitinkančių nacionalinės teisės normų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat mano, kad pagal nacionalinę teisę ir siekdamas užtikrinti Sąjungos teisės laikymąsi *High Court* (Aukštasis teismas) turi jurisdikciją taikyti visas priemones, būtinas pagal Sąjungos teisę pripažįstamoms teisėms įgyvendinti.
- 20 Be to, *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) nagrinėjo klausimą, ar toks jurisdikcijos padalijimas vidaus teisės sistemoje atitinka Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtintus lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus.
- 21 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, mano, kad, kadangi toks padalijimas gali būti taikomas bet kurioje teisės srityje, nesvarbu, ar tai būtų nacionalinė, ar Sąjungos teisė, yra aiškiai laikomasi lygiavertiškumo principo.
- 22 Antra, tas teismas mano, kad šis jurisdikcijos padalijimas, pagal kurį *High Court* (Aukštasis teismas) nagrinėja bylas, kuriose gali reikėti netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančių nacionalinės teisės normų, atitinka veiksmingumo principą, nes šis teismas turi jurisdikciją užtikrinti bet kurios pagal Sąjungos teisę pripažįstamos teisės laikymąsi ir šiomis aplinkybėmis prireikus netaikyti Sąjungos teisės nuostatoms dėl lygybės užimtumo srityje galinčių prieštarauti nacionalinės teisės nuostatų, įtvirtinančių maksimalų amžių pretendentams į pareigas policijoje, ir tai padaryti taip, kad Sąjungos teisės įgyvendinimas netaptų pernelyg sudėtingas.
- 23 Darbo santykių komisija savo ruožtu pažymi, kad ji, kaip įstaiga, turinti bendrą pareigą užtikrinti nacionalinės ir Sąjungos teisės, susijusios su lygybe užimtumo srityje, laikymąsi, turi turėti visus tam būtinus įgaliojimus. Taigi ji mano, kad *High Court* (Aukštasis teismas) ir jos pačios jurisdikcijos padalijimas neatitinka Sąjungos teisės, nes dėl šio padalijimo ji negali įvykdyti minėtos pareigos.
- 24 Tokiomis aplinkybėmis *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Jeigu:

- a) pagal įstatymą įsteigta nacionalinė įstaiga turi bendrąją jurisdikciją, be kita ko, užtikrinti Sąjungos teisės taikymą konkrečioje srityje ir
- b) pagal nacionalinę teisę reikalaujama, kad tokia įstaiga neturėtų jurisdikcijos tam tikrais ribotais atvejais, jeigu taikant veiksmingą teisinės gynybos priemonę pagal nacionalinę ar Sąjungos teisę reikėtų netaikyti nacionalinės teisės normos, ir

- c) tam tikri nacionaliniai teismai turėtų jurisdikciją priimti tinkamą sprendimą netaikyti nacionalinės teisės, kai reikia užtikrinti nagrinėjamos Sąjungos teisės normos laikymąsi, turėtų jurisdikciją nagrinėti bylas, kuriose tokia teisinės gynybos priemonė yra būtina, turėtų jurisdikciją tokiose bylose taikyti bet kokią pagal Sąjungos teisę reikalaujamą priemonę, laikomą atitinkančia Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtintus lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus,

vis dėlto turi būti laikoma, jog pagal įstatymą įsteigta įstaiga turi jurisdikciją nagrinėti skundą dėl to, kad nacionalinės teisės norma pažeidžiama taikytina Sąjungos teisė, ir, jeigu tas skundas būtų patenkintas, netaikyti šios nacionalinės teisės normos, nepaisant to, kad pagal nacionalinę teisę visose bylose, kuriose ginčijamas teisės normos galiojimas, nesvarbu, koku pagrindu, arba prašoma netaikyti teisės normos, jurisdikcija priklauso pagal Konstituciją įsteigtam teismui, o ne nagrinėjamai įstaigai“

### **Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum**

- 25 Čekijos vyriausybė ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtumą, pabrėždama šio prašymo neaiškumą ir tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo Direktyvos 2000/78 nuostatų, kurioms prieštarauja nacionalinės teisės aktai.
- 26 Šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, jei pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 24 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 27 Vadinasi, klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumas Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 25 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 28 Svarbu ir tai, kad nacionalinis teismas nurodytų tikslias priežastis, paskatinusias jį iškelti klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ir manyti, jog būtina pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus (2013 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 21 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 29 Šiuo atveju, nors pagrindinė byla iškelta pagal pretendentų, pašalintų iš priėmimo į Airijos policijos pareigūnų pareigas procedūros, skundą, pateiktą siekiant pripažinti Dekrete dėl atrankos ir priėmimo į tarnybą pretendentams nustatytą maksimalų amžių nesuderinamu su Direktyva 2000/78 ir Lygybės įstatymu, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui jo nagrinėjamoje byloje kyla abejonių, ar Sąjungos teisę, visų pirma jos viršenybės principą, atitinka *High Court* (Aukštasis teismas) ir Darbo santykių komisijos jurisdikcijos padalijimas, išplaukiantis iš *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) pateikto nacionalinės teisės aktų išaiškinimo, pagal kurį ši komisija neturi įgaliojimų netaikyti minėtai direktyvai prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos.
- 30 Vadinasi, Teisingumo Teismas turi informacijos, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktą klausimą, todėl prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

## Dėl prejudicinio klausimo

- 31 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė, visų pirma jos viršenybės principas, turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurias nacionalinė įstaiga, pagal įstatymą įsteigta siekiant užtikrinti Sąjungos teisės taikymą konkrečioje srityje, neturi jurisdikcijos nuspręsti netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančios nacionalinės teisės normos.
- 32 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal Airijos teisę, kaip ją aiškina *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas), jurisdikcija yra padalyta nacionalinėje teisėje nurodytiems teismams ir Darbo santykių komisijai. Viena vertus, ši komisija turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl skundų, pateiktų dėl priemonių ar sprendimų, tariamai nesuderinamų su Direktyva 2000/78 ir Lygybės įstatymu, ir, kita vertus, *High Court* (Aukštasis teismas) turi jurisdikciją tuo atveju, jeigu patenkinus tokį skundą reikėtų netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos arba ją panaikinti.
- 33 Šiuo klausimu pirmiausia pabrėžtina, kad, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 45 punkte, reikia atskirti įgaliojimus konkrečiu atveju netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos nuo platesnį poveikį turinčių įgaliojimų panaikinti tokią nuostatą, kad ji apskritai nebegaliotų.
- 34 Iš tiesų valstybės narės turi nustatyti teismus ir (arba) institucijas, turinčius jurisdikciją tikrinti nacionalinės teisės nuostatos galiojimą, ir numatyti teisinės gynybos priemones ir procedūras, leidžiančias ginčyti šį galiojimą, o jeigu skundas pagrįstas, – panaikinti tą nuostatą ir prireikus nustatyti tokio panaikinimo padarinius.
- 35 Tačiau, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą reikalaujama, kad nacionaliniai teismai, įpareigoti taikyti Sąjungos teisės nuostatas pagal jiems suteiktą jurisdikciją, turėtų pareigą užtikrinti visišką šių nuostatų veiksmingumą, prireikus savo iniciatyva netaikydami bet kurios joms prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos, ir neprivalo prašyti, kad ši nacionalinė nuostata būtų panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis, arba laukti, kol tai bus padaryta (šiuo klausimu žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimo *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 17, 21 ir 24 punktus ir 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *SEGRO ir Horváth*, C-52/16 ir C-113/16, EU:C:2018:157, 46 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Todėl su pačiu Sąjungos teisės pobūdžiu susijusiems reikalavimams prieštarautų bet kuri nacionalinės teisės nuostata arba teisėkūros, administracinė ar teisminė praktika, dėl kurių Sąjungos teisė taptų mažiau veiksminga atsisakius teismui, kuris turi jurisdikciją taikyti šią teisę, suteikti įgaliojimus, kai atliekamas toks taikymas, imtis visų reikalingų priemonių, kad nebūtų taikomos nacionalinės teisės aktų nuostatos, galinčios kliudyti visiškam tiesiogiai taikytinų Sąjungos teisės normų veiksmingumui (šiuo klausimu žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimo *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 22 punktą, 1990 m. birželio 19 d. Sprendimo *Factortame ir kt.*, C-213/89, EU:C:1990:257, 20 punktą ir 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 56 punktą).
- 37 Tokia padėtis susiklostytų, jei, kilus Sąjungos teisės nuostatos ir nacionalinio įstatymo prieštaravimui, priimti sprendimą dėl šios kolizijos būtų kompetentingas ne Sąjungos teisės taikymą turintis užtikrinti teismas, o kita įstaiga, turinti savo atskirą diskreciją (2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 57 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Kaip ne kartą yra konstatavęs Teisingumo Teismas, ši pareiga netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančių nacionalinės teisės aktų tenka ne tik nacionaliniams teismams, bet ir visoms valstybės institucijoms, įskaitant ir administracines institucijas, kurios įpareigotos taikyti Sąjungos teisę pagal joms suteiktą atitinkamą jurisdikciją (šiuo klausimu žr. 1989 m. birželio 22 d. Sprendimo *Costanzo*, 103/88,

EU:C:1989:256, 31 punktą; 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, 49 punktą; 2010 m. sausio 12 d. Sprendimo *Petersen*, C-341/08, EU:C:2010:4, 80 punktą ir 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, 54 punktą).

- 39 Vadinas, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą ne tik teismai, bet ir visos valstybės narės institucijos privalo užtikrinti visišką Sąjungos teisės normų veiksmingumą.
- 40 Į pateiktą klausimą reikia atsakyti atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus.
- 41 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2000/78 9 straipsnį valstybės narės užtikrina, kad visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teismo ir (arba) administracinės procedūros, įskaitant, kai jos mano, kad yra būtina, taikinimo procedūrą, kuriomis siekiama vykdyti šioje direktyvoje įtvirtintas pareigas.
- 42 Iš šio straipsnio matyti, kad valstybės narės turi nustatyti procedūras, skirtas iš Direktyvos 2000/78 kylančių pareigų laikymuisi užtikrinti.
- 43 Šiuo atveju, kaip matyti iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos, Airijos teisės aktų leidėjas nusprendė suteikti Darbo santykių komisijai specialiąją jurisdikciją užtikrinti Direktyvos 2000/78 laikymąsi. Pagal Lygybės įstatymo, kuriame yra šios direktyvos perkėlimo į Airijos teisę priemonių, 77 straipsnio 1 dalį bet kuris asmuo, kuris teigia, kad buvo diskriminuojamas pažeidžiant šį įstatymą, gali kreiptis į šią komisiją su prašymu atlyginti, jo manymu, patirtą žalą.
- 44 Taigi, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Darbo santykių komisija yra įstaiga, kurią Airijos teisės aktų leidėjas įsteigė siekdamas įvykdyti pagal Direktyvos 2000/78 9 straipsnį Airijai tenkančią pareigą.
- 45 Šiomis aplinkybėmis, jeigu Darbo santykių komisija, kaip įstaiga, kuriai nacionalinės teisės aktų leidėjas suteikė jurisdikciją užtikrinti Direktyvoje 2000/78 ir Lygybės įstatyme sukonkretinto nediskriminavimo principo taikymą užimtumo ir profesinės veiklos srityje, nagrinėja ginčą dėl šio principo laikymosi, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą reikalaujama, kad, įgyvendindama šią jurisdikciją, ji užtikrintų iš Sąjungos teisės asmenims kylančią teisinę apsaugą ir garantuotų visišką šios teisės veiksmingumą ir prireikus netaikytų bet kurios jai galinčios prieštarauti nacionalinio įstatymo nuostatos (šiuo klausimu žr. 2005 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Mangold*, C-144/04, EU:C:2005:709, 77 punktą, 2010 m. sausio 19 d. Sprendimo *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 53 punktą ir 2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 35 punktą).
- 46 Iš tiesų būtų prieštaringa, jeigu privatūs asmenys galėtų remtis konkrečios srities Sąjungos teisės nuostatomis įstaigoje, kuriai pagal nacionalinę teisę suteikta jurisdikcija nagrinėti ginčus šioje srityje, tačiau tokia įstaiga neturėtų pareigos taikyti šių nuostatų ir neprivalėtų netaikyti joms prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų (šiuo klausimu žr. 1989 m. birželio 22 d. Sprendimo *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, 31 punktą).
- 47 Be to, jeigu Darbo santykių komisija turi būti laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 18 d. Sprendimą *Z.*, C-363/12, EU:C:2014:159), ji pagal šį straipsnį gali kreiptis į Teisingumo Teismą su klausimais dėl reikšmingų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ir dėl to, kad ją saisto Teisingumo Teismo priimtas prejudicinis sprendimas, nedelsdama turi taikyti šį sprendimą ir prireikus savo iniciatyva netaikyti joms prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32, 34, 39 ir 40 punktus).



- 48 Sąjungos teisės normų dėl lygybės užimtumo ir profesinės veiklos srityje veiksmingumas sumažėtų, jeigu įstaiga, kaip antai Darbo santykių komisija, kuriai pagal įstatymą priskirtas uždavinys užtikrinti Direktyvos 2000/78 taikymą ir iš jos kylančių pareigų laikymąsi, negalėtų konstatuoti, kad nacionalinės teisės nuostata prieštarauja šiai direktyvai, taigi, negalėtų nuspręsti netaikyti šios nuostatos (šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, 50 punktą).
- 49 Neleistina, kad nacionalinės teisės normos, net konstitucinio pobūdžio, pažeistų Sąjungos teisės vienodą taikymą ir veiksmingumą (2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 61 punktas).
- 50 Iš Sąjungos teisės viršenybės principo, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas šio sprendimo 35–38 punktuose nurodytoje jurisprudencijoje, matyti, kad įstaigos, kurios yra įpareigosos taikyti Sąjungos teisę pagal joms suteiktą atitinkamą jurisdikciją, privalo imtis visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas visiškas šios teisės veiksmingumas, ir prireikus netaikyti bet kurios jai prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos ar nacionalinių teismų jurisprudencijos. Tai reiškia, kad, siekdamas užtikrinti visišką Sąjungos teisės veiksmingumą, šios įstaigos neprivalo prašyti, kad tokia nuostata ar jurisprudencija būtų panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis, arba laukti, kol tai bus padaryta.
- 51 Šios išvados negali paneigti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodyta aplinkybė, kad šiuo atveju pagal nacionalinę teisę leidžiama privatiems asmenims pateikti tariamą nacionalinės teisės nuostatos nesuderinamumą su Direktyva 2000/78 grindžiamą skundą *High Court* (Aukštasis teismas) ir šis teismas, jeigu patenkina tokį skundą, gali netaikyti nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos.
- 52 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Sąjungos teisė, visų pirma jos viršenybės principas, turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurias nacionalinė įstaiga, pagal įstatymą įsteigta siekiant užtikrinti Sąjungos teisės taikymą konkrečioje srityje, neturi jurisdikcijos nuspręsti netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančios nacionalinės teisės normos.

### **Dėl bylinėjimosi išlaidų**

- 53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

**Sąjungos teisė, visų pirma jos viršenybės principas, turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurias nacionalinė įstaiga, pagal įstatymą įsteigta siekiant užtikrinti Sąjungos teisės taikymą konkrečioje srityje, neturi jurisdikcijos nuspręsti netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančios nacionalinės teisės normos.**

Parašai.